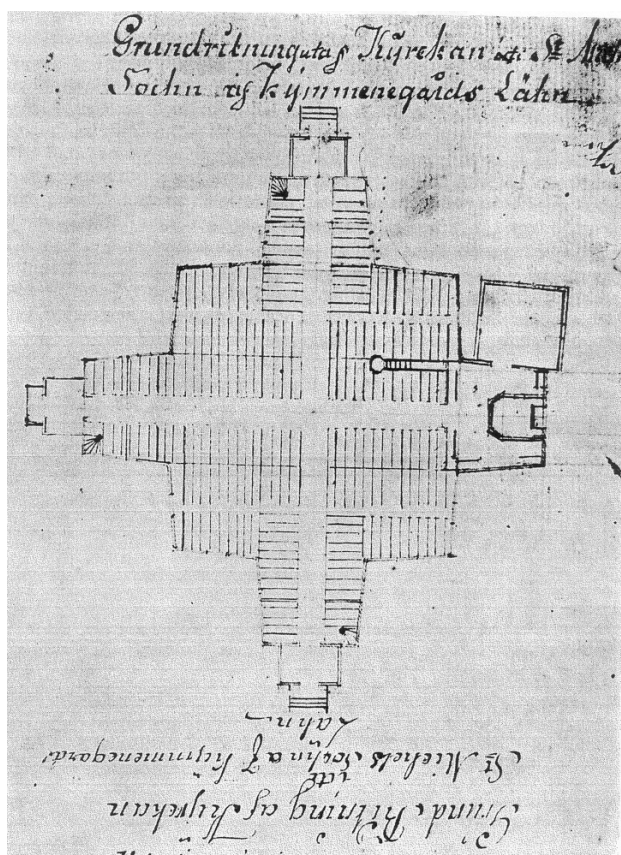


# MIKKELI

Kirkkopuiston peruskorjauksen arkeologinen valvonta 2003



Museoviraston  
rakennushistorian osasto

Ninni Närväinen 2003

## **MIKKELI, Kirkkopuisto**

*Puiston kunnostustöiden arkeologinen valvonta 20.8.-7.9. ja 13.-14.10.2003*

Mikkelin kaupunki aloitti Kirkkopuiston saneerauksen elokuussa 2003 tavoitteena saattaa puisto 1940-luvun asuunsa. Puiston paikalla on sijainnut vuonna 1754 rakennettu Mikkelin pitäjän kirkko ja hautausmaa kiviaitoineen. Kirkko tuhoutui salaman sytyttämässä tulipalossa 1806, mutta hautausmaan käyttö jatkui vielä tämän jälkeen. Kiinteinä löydöksinä havaittiin suurikokoisista kivistä tehtyä rakennelmaa kolmesta kohtaa hieman alle 60 metrin säteellä toisistaan. Lisäksi puiston koillisosaan tehdystä kaapelikaivannosta tuli esiin pienemmistä neliskulmaisista kivistä rakennettua muuria. Koillisosan viemärikaivantojen profiileissa oli useassa kohdassa näkyvissä selkeä, erittäin tiivis musta maakerros. Puiston keskustasta itään avatuissa ojissa paljastui kaikissa runsaasti hyvin säilyneitä hautauksia. Itäosassa hautaukset sijaitsivat 1-3 metrin syvyydessä, mutta muutamat puiston länsiosassa havaitut haudat tulivat esiin jo noin 70 cm:n syvyydestä. Löytöinä otettiin talteen lasia, fajanssia, punasavikeramiikkaa ja tiiltä. Itäosaan tehdystä kaapelikaivannosta paljastui mukulakiveystä, josta tuli tavanomaisempien löytöjen lisäksi metallisen veitsenkahvan tai ruutisarven kappale sekä rautainen saranan hela.

## Arkisto- ja rekisteritiedot

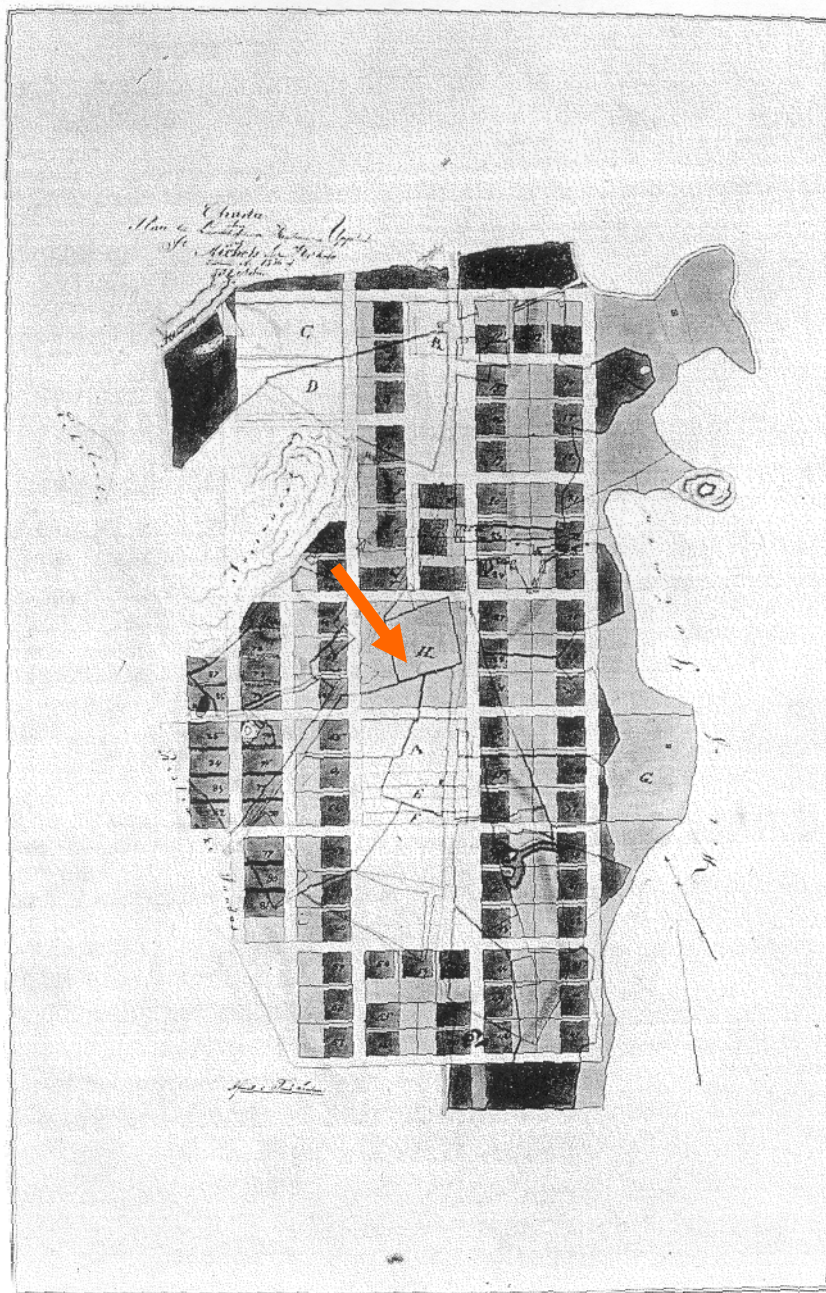
Kohde:	Mikkeli Kirkkopuisto
Kunta:	Mikkeli
Tutkimuksen laatu:	Puiston saneeraukseen liittyvien kaivaustöiden arkeologinen valvonta
Ajoitus:	1700-1800-luku
Maanomistaja:	Mikkelin kaupunki
Tutkimuslaitos:	Museovirasto, rakennushistorian osasto
Kaivauksen johtaja:	HuK Ninni Närväinen
Kenttätyöaika:	20.8.-5.9.2003 sekä 13.-14.10.2003
Tutkitun alueen laajuus:	Noin 14 400 neliometriä
Tutkimuksen kustantaja:	Mikkelin kaupunki
Tutkimuskustannukset:	Kustannusarvio 29.7.2003, 8 488 euroa
Löydöt:	KM 2004012:1-77, diarioitu 20.2.2004 Kansallismuseon kokoelmiin
Diapositiivit:	RHO 125437:1-38
Lausunnot:	29.7.2003, DNRO 152/304/2003
Kirjallisuus:	Kuujo, Erkki 1971: Entisajan Mikkeli. Mikkelin kaupungin vaiheita 1838-1917. Mikkeli. Wirilander, Hannele 1982: Mikkelin pitäjän historia vuoteen 1865. Mikkeli
Sivumäärä:	13
Liitteet:	Dialuettelo, karttaluettelo, löytöluettelo, 9 karttaa
Originaalin säilytyspaikka:	Museoviraston rakennushistorian osasto, Helsinki
Kopiot:	Rakennuttaja Savonlinnan maakuntamuseo Suur-Savon museo, Mikkeli

## **SISÄLTÖ**

<b>I</b>	<b>Johdanto</b>
<b>II</b>	<b>Havainnot</b> II:1 Kontekstit II:2 Löydöistä
<b>III</b>	<b>Yhteenveto</b>

## **LIITTEET**

Dialuettelo  
Karttaluettelo  
Löytöluettelo  
Kartat



Keskustan kartta vuodelta 1836, Kirkkokuisto kuvan keskellä. (Kuujo:1971:57).

## I Johdanto

### I:2 Kirkkokuiston historiaa

Mikkelin keskustassa torin läheisyydessä sijaitseva kirkkokuisto on kaupunkilaisten vilkkaasti käyttämä virkistysalue. Puisto on saanut nimensä paikalla 1700- ja 1800-lukujen vaihteessa

olleesta kirkosta ja hautausmaasta. Mikkelin pitäjän pääkirkkona toimi pitkään Kirkkopuistosta n. 300 metriä koilliseen sijaitseva, keskiajalta peräisin oleva kivisakasti. Kivisakastin yhteyteen rakennettu puinen kirkkorakennus alkoi käydä ahtaaksi ja rapistua 1700-luvulle tultaessa. Uusi kirkko rakennettiin Maunukselan kankaalle 1754. Kirkko oli rakenteeltaan kahdennettu ristikirkko ja mitoiltaan n. 44 x 48 metriä. (Wirilander 1982:300-308). Kirkon yhteyteen perustettiin hautausmaa 1760-luvulla, tosin hautaamista jatkettiin jonkin aikaa myös kivisakastin ympäristöön (Wirilander 1982:319).

Kirkon ja hautausmaan lisäksi Kirkkopuistossa sijaitti kellotapuli (mahdollisesti kirkkoa varhaisemmalta ajalta) sekä kirkkomaata ympäröinyt aita (Wirilander 1982:308). Kirkon rakentamisen jälkeen suuri osa pitäjän keskeisistä toiminnoista sijoittui Kirkkopuiston ympäristöön (Wirilander 1982:218). Kirkko tuhoutui täysin salaman sytyttämässä palossa 7.8.1806. Kirkkopuiston hautausmaata käytettiin vielä sen jälkeenkin 1800-luvun alkukymmenille asti. 1830-luvulla, 1838 tapahtuneen Mikkelin kaupungin perustamisen yhteydessä, keskusta alkoi hahmottua Kirkkopuiston alueelle. Vanhan kirkkomaan (hautaustoiminta oli siirtynyt jo uudelle hautausmaalle) aita määrättiin purettavaksi ja kivet pois kuljetettavaksi 1841. Kirkkopuiston kangas tasoitettiin ”kirkkotoriksi”. (Wirilander 1982:223-226, 319).

## **I:2 Kenttätöiden järjestys**

Museoviraston rakennushistorian osasto sai Mikkelin kaupungilta toimeksiannon Kirkkopuiston saneeraustöiden arkeologisesta valvonnasta 1.8.2003. Kenttätyöt aloitettiin 20.8.2003, ja ne jatkuivat ensimmäisessä vaiheessa 7.9. asti. Paikalle palattiin tarkistuksia ja lisävalvontaa varten 13.-14.10.2003. Kenttähenkilökunnan muodosti kaivauksenjohtaja. Puistossa tehtiin samanaikaisesti useita saneeraukseen liittyviä töitä, joissa maanpintaa jouduttiin rikkomaan. Kenttätöissä valvonnan huomio pyrittiin keskittämään kohteisiin, joissa maata siirrettiin runsaasti ja päästiin syvempiin kerroksiin. Käytännössä alle 30 cm:n syvyiset kaivannot käytiin vain tarkastamassa.

Havaintojen tekeminen oli viemärikaivannoissa helpompaa, sillä kuution vetoinen kauha jätti tarkasteltavaksi n. 1,5 metriä leveän ja 2-4 metriä syvän ojan. Dokumentointi sen sijaan oli riippuvainen siitä, onnistuttiinko havainnot tekemään riittävän ajoissa. Mikäli viemäriojaa kaivanutta kaivinkonetta ei ehditty pysäyttää, mahdollinen rakenne saattoi joutua kokonaisuudessaan kauhaan. Kaapelikaivantoja valvoessa dokumentointi onnistui paremmin. Kaivinkone

avasi n. 50 cm leveää ja yhden metrin syvyyttä ojaa, työtahti oli myös viemärin kaivua huomattavasti rauhallisempi ja siirrettävä maamäärä pienempi. Isoista rakenteista ja maan värin muutoksista oli tosin joissain tapauksissa vaikea saada selkeää kuvaa kaivannon kapeuden takia. Usein kaivinkoneen kuljettajilta ja heidän apumiehiltään vaadittiin suurta joustavuutta dokumentoinnin viivästyttäessä kaivuun etenemistä. Tältä osin yhteistyö sujui erittäin hyvin.

Käytännössä havainnointi toteutettiin tarkkailemalla eri pisteissä toimivien kaivinkoneiden avaamia viemäri- ja kaapelikaivantoja. Jonkun verran tarkastettiin myös syvälle kaivettuja istutuskuoppia sekä jalkakäytävien levennyksiä varten avattuja alueita. Mikäli kaivannossa havaittiin värjäytynyttä maata, kiviä (jotka voisivat muodostaa rakenteen) tai löytöjä, pyydettiin kaivuuta pysäytettäväksi. Mielenkiintoisten kohteiden kohdalla dokumentointi pyrittiin tekemään mittaamalla, valokuvaamalla diakuvin (rikkinäinen kamera tuhosi mustavalkofilmit), piirtämällä sekä ottamalla talteen löytöjä. Johtuen siitä, että valvontaa teki vain yksi henkilö, harva kohde pystyttiin dokumentoimaan kaikilla menetelmillä. Nopeimmin tärkeä informaatio saatiin talteen valokuvaamalla kohde ja merkitsemällä sen paikka yleiskarttaan. Koska käytössä ei ollut vaatuskojetta eikä paikalle perustettu kaivauskoordinaatistoa, kohteet merkittiin karttaan vain metrien tarkkuudella. Dokumentoidut kohteet saivat kontekstinumeron. Löydöt otettiin talteen kontekstin tarkkuudella. Dokumentoituja konteksteja olivat selkeät (löydölliset) likamaa-alueet., kivirakenteet sekä likamaa-kerrostumat profiileissa. Viemärikaivuussa syntyneet leveät ja syvät ojat loivat hyvät edellytykset erityisesti profiilien dokumentointiin.

Puiston alueelta, etenkin itäosista, paljastui kaivutöiden edetessä runsaasti hyvin säilyneitä hautoja. Hautauksista ehdittiin dokumentoida vain murto-osa. Haudat sijaitsivat puiston itäpuoliskolla 1,2- 4 metrin syvyydessä, mutta länsipuoliskolla hautaukset alkoivat jo 70 cm:n syvyydessä eikä niitä löytynyt enää 1,5 metriä syvemältä. Haudoissa oli useimmiten hyvin säilynyt luuranko sekä arkun nauvoja ja joissakin puiston itäosan haudoissa myös maatuneita arkun puuosia. Haudoista ei otettu talteen luita, vaan seurakunta keräsi ne uudelleen haudattavaksi. Löytöinä otettiin kolmesta haudasta arkun kantokahvat.

## II Havainnot

### II:1 Kontekstit

#### Konteksti 1

Koillis-lounaissuuntaisesta kaapeliojasta havaittu pohjois-eteläsuuntainen kivirakenne. Maanpinnasta noin 70 cm:n syvyydeltä paljastui isoista kivistä ladottu rakennelma. Kivet olivat litistyneen pyöreähköjä, halkaisijaltaan 20-70 cm. Kiviä oli ladottu ainakin neljään kerrokseen. Maa kivien ympärillä oli ruskeaksi värjäytynyttä likamaata. Rakennetta ei pystytty dokumentoimaan pohjaan asti. Löytöinä otettiin talteen liitupiipun varren katkelma, kuonaantunutta tiiltä ja savea sekä sulanutta lasia. (Ks. kartta 3)

#### Konteksti 1b

Edellisestä n. 5 m lounaaseen sijainnut punaisen ruskea likamaaläikkä. Löytöinä mm. punasavikeramiikkaa, posliinia sekä lasia.

#### Konteksti 2

Puiston itäosassa n. 10 metriä suihkulähteestä kaakkoon koillis-lounaissuuntaisessa kaapeliojassa havaittu likamaa-alue. Vahvasti mustanruskeaksi värjäytyneestä, 85 cm:n syvyydellä havaitusta kontekstista otettiin talteen runsaasti löytöjä. Metallinen kahvan tai ruutisarven katkelma, rautainen saranan koristehela, erilaisten punasavi-, posliini- ja fajanssiastioiden paloja sekä lasia.

#### Konteksti 2b

Välittömästi edellisen itäpuolella sijainnut mukulakiveys. Rakenne koostui hieman nyrkin kokoa pienemmistä, melko tiivistä ladotuista pyöreistä kivistä. Maa oli punertavan ruskeaksi värjäytynyttä. Löytöinä otettiin talteen fajanssiastian paloja.

#### Konteksti 3

Noin 3 metriä konteksti 2:sta koilliseen itä-länsisuuntaisessa kaapeliojassa sijainnut likamaa-alue. Kaapeliojan profiiliin jatkuneesta ruskeasta läikästä tuli löytöinä usean fajanssiastian sekä suuren vihreän lasiastian paloja.



Kontekstien 2, 2b ja 3 alueella hiekka oli kauttaaltaan vaaleanruskeaksi värjäytynyttä.

#### Konteksti 4

Itä-länsisuuntaisessa, sorakäytävään kaivetussa kaapeliojassa havaittu ruskeaksi värjäytynyt likamaa. Löytöinä otettiin talteen punasavikeramiikka-astian korva sekä lasiastian pala.

#### Konteksti 5

Puiston itäosaan avatun kaakko-luoteissuuntaisen viemärikaivannon profiilissa havaitut likamaakerrokset. Löytönä otettiin talteen syvälle uponnut rautaisen tykin kuulan kappale. Tykin kuula sijaitsi likamaa kerrosten alapuolella, harmaassa hiekassa. (Ks. kartta 6)

#### Konteksti 6

Puiston keskiosaan avatun pohjois-eteläsuuntaisen viemärikaivannon itäisen puolen profiilissa havaitut likamaakerrokset. Profiilissa oli useita limittäin meneviä likamaakerrostumia. Rakenteen pohjalla oli maatunutta ja hiiltynyttä puuta sekä halkaisijaltaan 10-30 cm olevia kiviä. Osa kivistä oli palaneita ja niiden pintaan oli tarttunut palanutta savea. Kerrokset olivat melko heikosti värjäytyneitä aivan pohjaa lukuun ottamatta, joka muodostui tummanruskeasta tiiviistä hiekasta. Löytöinä otettiin talteen pajanaula sekä fajanssi- ja lasiastian paloja.

#### Konteksti 7

Kaapelikaivannon profiiliin jatkunut, n. 70 cm:n syvyydestä havaittu likamaaläikkä. Punertava läikkä muuttui aivan profiilin vieressä hyvin tummanruskeaksi likamaaksi, jossa oli runsaasti hiiltä sekä joitakin rautanauvoja. Löytönä tuli rautakuonaa.

#### Konteksti 8

Puiston länsiosaan avatussa kaapelikaivannossa sijainneet haudat. Kaksi kalloa tuli esiin noin 70 cm:n syvyydessä, syvemmälle kaivettaessa havaittiin myös muita luita ja arkkujen jäännöksiä, nauvoja sekä niiden ympärille maatunutta puuta. Maa luiden ympärillä oli hyvin heikosti värjäytynyttä.

#### Konteksti 9

Puiston koilliskulmaan avatussa viemärikaivannossa havaittu kivirakennelma. Rakenne sijaitsi metrin syvyydessä ja muodostui suuresta määrästä nyrkin kokoisia kiviä. Kaivinkone ehti

nostaa maata kohdasta niin paljon, että rakenne tuhoutui lähes täysin ennen kunnollista dokumentointia. Maan värjäytymisestä ei voi sanoa mitään. Löytöinä tuli fajanssia ja lasia.

#### Konteksti 10

Puiston keskiosaan avatun pohjois-eteläsuuntaisen viemärikaivannon profiilissa havaitut likamaakerrokset. Pinnasta 50 cm:n syvyyteen havaittiin erivärisiä sorakerroksia, joiden jälkeen oli ohut vaalean hiekan kerros. Hiekan alapuolella sijaitsi tiivis, tummanruskea likamaakerros. Noin 160 cm:n syvyydellä, kerrostuman pohjalla oli eri kokoisia kiviä (halkaisija 10-40 cm), osa palaneita. Profiilin pohjakerroksissa voitiin havaita myös maatuneita puukerroksia. (Ks. kartta 9)

#### Konteksti 10 b

Edellisestä n. 3 metriä pohjoiseen löytyi profiilista toinen rautaisen tykinkuulan kappale. Esi-  
neen kohdalla profiilissa ei ollut havaittavissa yhtä selviä kerrostumia kuin konteksti 10:ssa. Tykinkuula löytyi 1,2 metrin syvyydestä.

#### Konteksti 11

Puukuoppakaivannosta, puiston koillisosasta 85 cm:n syvyydessä havaittu likamaa-alue. Tummanruskean ja punaruskean sekainen maa jatkui puukuopan profiileihin. Löytöinä otettiin talteen rautainen riippulukko sekä fajanssi- ja punasaviastioiden paloja.

#### Konteksti 12

Aivan puiston itä-koilliskulmaan avatun viemärikaivannon profiilissa havaittu kerrostuma. Ruskean ja vaaleanruskean sävyinen hiekka muodosti selvän kuopanteen profiiliin. Kuopanteen pohja oli 120 cm:n syvyydessä. Löytöinä tuli eläinten luita (osa pilkottu), liitupiipun siru sekä fajanssi- ja punasaviastioiden paloja.

#### Konteksti 13

Jalkakäytävän leventämistä varten avatussa ojassa havaittu hyvin tumma, soikea, halkaisijaltaan 1,5-metrinen, hiilensekainen likamaa. Löytöinä otettiin talteen liitupiipun varren katkelma, hiiltyneen punasavikeramiikka-astian paloja sekä fajanssia ja lasia.

#### Konteksti 14

Suihkulähteen poistossa syntynyt kaivanto. Maa oli erittäin sekoittunutta, eikä varsinaisia rakenteita voinut havaita. Löytöinä otettiin kuitenkin talteen sulanutta pronssia ja astioiden paloja.

#### Konteksti 15

Kivirakenne kaapeliojassa, laululavasta kolme metriä itään. Kaapeliojan profiilin jatkunut, 80 cm:n syvyydessä havaittu tumman likamaan ympäröimä pohjois-eteläsuuntainen kivirakenne. Maan väri vaihteli ruskeasta tummanruskeaan, kivet olivat pyöreähköjä, halkaisijaltaan 10-40 cm, osa palaneita. Paikoitellen likamaan seassa oli runsaasti hiiltä ja jonkin verran palanutta savea. Löytöinä tuli mustaksi hiiltynyt liitupiipun varsi ja fajanssiastian paloja. (Ks. kartta 4)

#### Konteksti 15 b

Edellisestä 2 metriä kaakkoon, kaapeliojassa 70 cm:n syvyydellä sijainnut punertavan ruskea likamaaläikkä. Löytöinä otettiin talteen lasiastian pala.

#### Konteksti 16

Maaherrankadun puoleisessa jalkakäytävän levennysojassa havaittu 1x1 metrin kokoinen ruskea likamaaläikkä. Noin 85 cm:n syvyydestä löytöinä posliiniastian pala.

#### Konteksti 17

Puiston itäosaan avatun viemäriojan profiilissa havaittu likamaakerrostuma. Vaaleanharmaa kerros alkoi 70 cm:n syvyydessä ja muuttui 85 cm:n syvyydessä tummanruskeaksi. Kerrokset olivat heikosti toisistaan erottuvia. Kerrostuman pohja oli vain vähän puhdasta hiekkaa tummempaa. Löytöinä tuli 85 cm:n syvyydestä kirkkaan lasiastian pala sekä tiiltä.

#### Konteksti 18

Rakenne puiston keskiosaan avatun viemärikaivannon pohjoisprofiilissa. Hyvin heikosti värjäytynyttä likamaata reunusti 90 cm:n syvyydestä alkanut ja 180 cm:n syvyyteen jatkunut maaton puureunus. Rakenteen sisällä oli joitakin ihmisen luita (myös palaneita), isohkoja kiviä sekä palanutta savea. Löytöinä tuli tiilen paloja, osa vahvasti kuonaantuneita. (Ks. kartta 7)

### Konteksti 18 b

Edellistä vastapäätä, 1,6 metrin levyisen viemärikaivannon eteläprofiilissa sijainnut rakenne. Samoin kuin konteksti 18:ssa vaaleaa likamaata reunusti puukehys. Rakenteen pohjalla, 160-190 cm:n syvyydessä oli joitakin kiviä (osa hyvin palaneita), palanutta savea, tiilenpaloja sekä koko pohjan leveydeltä hiiltynyttä ja maatunutta puuta. Rakenteesta ei otettu talteen löytöjä. (Ks. kartta 8)

### Konteksti 19

Paalunsijan tyyppinen rakenne puiston keskiosasta länteen avatun kaapeliojan profiilissa. Rakenne havaittiin 50 cm:n syvyydestä ja se muodostui maatunutta, 15 cm leveää puurakennetta ympäröivistä pyöreäkköistä kivistä ja ruskeasta likamaasta. Likamaasta rakenteen pohjalta 90 cm:n syvyydestä löytyi joitakin isoja nauvoja. Rakenteesta ei otettu talteen löytöjä.

### Konteksti 20

Puun istutuskuoppakaivanto puiston länsiosassa. Kaivannosta havaittiin 70 cm:n syvyydessä halkaisijaltaan 60 cm ollut ruskea läikkä. Likamaasta otettiin talteen fajanssi- ja lasiastioiden paloja sekä tiiltä.

### Konteksti 21

Puun istutuskuoppa edellisestä 5 metriä pohjoiseen. Noin 60 cm:n syvyydestä tuli esiin maatuneen puureunuksen ympäröimä hautaus. Kontekstista ei otettu löytöjä.

### Konteksti 22

Viemärikaivannon eteläisessä profiilissa havaittu ruskea likamaakerros. Likamaan väri vaihteli vaaleanharmaasta (50 cm:n syvyydellä) pohjan (120 cm:n syvyydellä) harmahtavan tummanruskeaan. Löytönä tuli fajanssiastian pala. (Ks. kartta 5)

### Konteksti 22 b

Edellisen alapuolella 150 cm:n syvyydessä sijainnut hautaus. Puoliksi profiiliin jäänyttä luurankoa ympäröi (myös ruumiin alta) maatunut puukehys. Löytönä otettiin talteen rautainen arkun kantokahva.

### Konteksti 23

Viemärikaivannon pohjalla, 3,6 metrin syvyydessä sijainnut kokonainen hauta. Ruumista ympäröi maatonut arkku mitoiltaan 220 x 50 cm. Haudasta ei otettu löytöjä.

### Konteksti 24

Viemärikaivannon profiilissa havaittu likamaakerrostuma puiston keskiosasta itään. Profiilissa oli erittäin selvästi erottuvat värjäytyneet maakerrokset 60-130 cm:n syvyydellä. Noin 85 cm:n syvyydellä havaittiin 10 cm paksu, hyvin musta ja tiivis maakerros. Pohjalla oli kerros maatonut puuta. Löytöinä otettiin talteen tasolasin paloja.

### Konteksti 25

Puiston keskusta avatun viemärikaivannon pohjalla profiiliin jatkunut hauta. Löytönä otettiin talteen rautainen arkun kantokahva.

### Konteksti 25 b

Samassa viemärikaivannossa profiilissa, edellisestä kaksi metriä pohjoiseen, havaittu likamaaläikkä. Läkässä ei ollut muita hautaan viittaavia merkkejä kuin arkun kantokahva, joka otettiin talteen.

### Konteksti 26

Paikoiltaan siirtyneet kiven lohkat puiston keskiosassa.

## **II:2 Löydöistä**

Kirkkopuiston valvonnassa löytömateriali muodostui enimmäkseen fajanssin ja punasavikeramiikan paloista. Kuten edellä mainittiin, haudoista ei otettu muutamaa löytöä lukuun ottamatta mitään talteen. Alue oli melko vähälöytöistä. Kontekstit 2, 2b ja 3 erottuivat muista runsaslöytöisyytensä takia. Kaksi alueelta löytynyttä tykinkuulan kappaletta olivat vajonneet melko syvälle maahan, varsinaisten likamaakerrosten alle. Tykinkuulien löytyminen kirkkomaan alueelta saattaa selittyä historiallisissa lähteissä mainitulla sotaväen harjoituskentän sijoittumisella välittömästi Kirkkopuiston etelälaitaan (Wirilander 1982:519). Löytöluetteloon ei merkitty konteksti 12:sta löytyneitä eläinten luita.

### III Yhteenveto

Historiallisista lähteistä hahmoteltu kirkon paikka oli tämän valvonnan tulosten perusteella puiston mielenkiintoisin osa. Puiston itä- ja koillisosiin sijoittuu dokumentoiduista kohteista valtaosa (ks. Kartta 1). Tosin, johtuen viemärointi- ja kaapelointijärjestelyistä, siihen puiston osaan sijoittuivat myös suurimmat maansiirrot. Vuorikadun, Porrassalmenkadun ja puiston keskustan rajaamaan kolmioon osui monia kohteita, jotka voisivat olla jäänteitä 1806 palaneesta kirkosta, hautausmaasta ja niitä ympäröineestä aidasta. Suuria, kulmikkaita ja pyöreitä, perustuksiin sopivia kiviä havaittiin kahdesta kontekstista. Lisäksi kun viemärikaivanto puiston itälaidalla peitettiin, paljastui täytämään alta ylösnostettuja kiven lohkareita. Kaivinkoneen kuljettajan mukaan kivet oli nostettu viemäriojasta jo elokuun alussa (tällöin arkeologinen valvonta ei ollut vielä alkanut). Vanhojen karttojen perusteella kirkon paikalle voisivat sijoittua ainakin kontekstit 4, 11, 15 ja 15 b, 20, 22 sekä 24. Konteksti 15 oli mielenkiintoinen, litteitä kiviä ja hiiltynyttä maata sisältänyt rakenne. Tämä voisi liittyä kirkon palamiseen.

Puiston koillisosaan avattujen viemärikaivantojen profiileissa oli useissa kohdin havaittavissa selkeät likamaakerrokset. Hyvin erottui tummanruskea, paikoin lähes musta tiukkaan painunut kerrostuma. Tästä kerrostumasta havaittiin jonkin verran nauloja ja muuta rakennusjätettä.

Puiston keskustasta etelään havaittiin myös mielenkiintoinen kokonaisuus. Tämä alue (kontekstit 2, 2b ja 3) oli koko puiston runsaslöytöisintä (hautauksia lukuun ottamatta). Löydöt olivat tyypillisiä kaupunkikaivauksille: fajanssia, punasavikeramiikkaa ja lasia. Erikoisempia löytöjä olivat metallisen kahvan tai ruutisarven kappale sekä rautainen saranan koristehela. Löytöjen ja konteksti 2b:n mukulakiveyksen perusteella alue ei välttämättä ole liittynyt kirkkomaahan.

Kirkon, aidan ja mukulakiveyksen lisäksi erityishuomion ansaitsee kontekstien 18:n ja 18b:n muodostama rakenne. Rakenne oli hyvin vähälöytöinen ja maa rakenteen sisällä sekä ympäristössä vain hieman värjäytynyttä. Kivet, maatunut puu ja etenkin runsas tiilen määrä viittaa paikalla sijainneen rakennuksen. Kuonaantumisen tiilissä sekä konteksti 18b:n sisältä löytyneet palaneet ihmisen luut viittaavat rakennuksen palamiseen. Sijaintinsa puolesta rakenne sopisi kellotapuliksi.

Nyt suoritettun valvonnan perusteella voidaan sanoa, että suuressa osassa puistoa maakerrokset ovat sekoittuneita noin 30- 50 cm:n syvyydelle asti. Tätä syvemmällä kerrostumat vaikuttavat luonnollisilta ja koskemattomilta. Maa on sekoittunut eniten puiston etelä- ja kaakkoisosissa sekä leikkipuiston alueella. Nämä alueet ovat arkeologisesti vähemmän kiinnostavia. Tulevaisuudessa arkeologinen tutkimus kannattaa mielestäni kohdistaa puiston itä-, koillis- ja pohjoisosiin. Toivoisin, että tulevaisuudessa olisi mahdollista tutkia Kirkkopuiston menneisyyttä tarkemmin. Mikkelin kaupunkihistoriaa tunnetaan historiallisen arkeologian kautta heikosti eikä tämänkaltainen rajoitetuin resurssein toteutettu valvonta anna riittävän kattavaa kuvaa.

Lopuksi haluan kiittää Mikkelin kaupunkia, ViherRengas Etelä-Suomi Oy:tä sekä Jussia ja Peppiä hyvästä yhteistyöstä.

Helsingissä 20.2.04

---

Ninni Närväinen